

## **ВІДГУК**

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

**Семеніхіної Олени Володимирівни**

на дисертацію **Любарець Владислави Вікторівни**

**«Теорія і практика професійної підготовки**

**майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності**

**в умовах інформаційно-освітнього середовища»,**

яка подається на здобуття наукового ступеня

доктора педагогічних наук

зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

**Актуальність теми дослідження.** Повсюдна інформатизація суспільства вимагає професійної підготовки висококваліфікованих, мобільних і конкурентоспроможних фахівців, які здатні постійно впроваджувати інновації у обрані сфери професійної діяльності. Це потребує поряд з розвитком у них креативності та професіоналізму оволодіння соціальними й інформаційними компетентностями, вміннями критично оцінити і використати інформаційні ресурси різного формату і рівня доступу. На нашу думку, В. В. Любарець своєю дисертаційною роботою вирішувала саме означену проблему на рівні професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Науково-понятійний апарат дисертації визначено відповідно до обраної теми, чітко окреслені об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, концепція дослідження. Усебічному розв'язанню завдань наукового пошуку сприяла система теоретичних і практичних методів дослідження, джерельна база, чітко та ґрунтовно здійснений педагогічний експеримент.

Структурні компоненти дослідження взаємопов'язані: анотації українською та англійською мовами, вступ, 5 розділів, висновки до розділів, загальні висновки, списку використаних джерел (486 найменувань), 11 додатків, 20 таблиць, 27 рисунків. Загальний обсяг дисертації становить 504 сторінок, основний зміст дисертації викладено на 382 сторінках, що відповідає вимогам МОН України до докторських дисертацій.

Зміст роботи характеризується логічністю та послідовністю викладу матеріалу. Концепція дослідження загалом цілісна і логічна.

**Найбільш істотні наукові результати.** У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та практичне розв'язання наукової проблеми обґрунтування теорії та практики професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти.

Авторкою запропоновані авторські тлумачення понять «професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища», «професійна соціо-інформаційна компетентність майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності» та уточнено змістові характеристики загальних понять у межах дисертаційного дослідження.

Узагальнено практичний досвід професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, що пов'язані з розширенням її географічних меж та стратегічні шляхи модернізації системи професійної освіти майбутніх фахівців, яка покликана вирішувати пріоритетні завдання: уведення до змісту освіти компонентів, що відображають національну специфіку в економіці, суспільно-політичному і культурному середовищі; гуманітаризації змісту освіти, активізації уваги до етики бізнесу, соціальної відповідальності менеджменту, подолання вузького функціоналізму й уніфікації програм, надання навчальним планам і програмам портативної лабільноті, доступності та відкритості в інформаційно-освітньому середовищі, забезпечення їх інтегративності; розроблення та реалізації програм додаткових спеціалізацій, які б давали змогу майбутнім менеджерам вчасно адаптуватися до соціально-економічних змін і трансформацій довкілля.

Встановлено джерела трансформаційних перетворень та необхідність модернізації менеджерської освіти в соціокультурній діяльності, яка обумовлена інтенсивністю розвитку галузі та потребує: впровадження в Україні позитивного зарубіжного досвіду модернізації освітніх, наукових послуг та сервісів; утілення диференційованого підходу до вибору навчальних дисциплін освітньої програми з урахуванням індивідуальних потреб, інтересів та здібностей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності; оновлення змісту менеджерської професійної освіти, що передбачає, з огляду на потреби українських громадян, дієвої системи соціальної підтримки в організацій індустрії гостинності; забезпечення ефективності інноваційних процесів у системі менеджерської освіти

соціокультурної діяльності через залучення до активної та свідомої участі працівників освіти, мистецтва, культури, посилення їх професійної відповідальності; розвиток міжнародної співпраці в галузі підготовки професорсько-викладацького складу ЗВО із залученням фахівців провідних ЗВО Великої Британії, Болгарії, Польщі, Швейцарії, України та інших з метою реалізації спільних заходів щодо підвищення потенціалу культури, сервісу педагогічних компетентностей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Визначено сутність та структуру соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища й охарактеризовано критерії, показники та рівні її сформованості.

Розроблено та теоретично обґрунтовано систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка подана у вигляді моделі та спроектована у синергетичному поєднанні системних блоків.

Розроблено, програмно та методично забезпечені структурно-організаційну схему впровадження та апробації соціально-інформаційного освітньо-науково-пізнавального середовища підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, створено та підтверджено інтелектуальну власність комп'ютерних програм: Соціальна Освітня 3-Д мережа, Універсальний освітній простір «Accent» («Сом «Accent»), Web-бібліотека «Accent», Електронний навчальний кабінет («Е-НК»).

Результати дослідження дали змогу обґрунтувати пропозиції щодо перспектив професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у ЗВО. Зокрема, перспективними є розроблення цифрового забезпечення дистанційної форми навчання у процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, адаптація розробленого програмного забезпечення для підготовки фахівців інших галузей знань.

Аналіз дисертації засвідчує, що поставлені сім завдань розв'язано, мету наукового пошуку досягнуто. Автореферат дисертаційної роботи за структурою та оформленням відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України і загалом відображає основні положення і висновки проведенного міждисциплінарного фундаментального дослідження.

**Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації**

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка від 31.05.2019 № 15), Хмельницького національного університету (довідка від 28.02.2019 року № 128/204), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12-49 від 11.06.2019), Харківської державної академії культури (довідка №08 від 23.01.2019), Київського національного університету культури і мистецтв (довідка №13 від 25.02.2019) ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (довідка №08 від 27.02.2019), Асоціація сприяння глобалізації освіти та науки «СПЕЙСТАЙМ» (довідка №1-07/19 від 17.03.2019).

### **Значення отриманих авторкою результатів дослідження для науки і практики**

Любарець Владиславою Вікторівною в дослідженні науково обґрунтовано теоретичні та практичні засади професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Автором розроблено та експериментально перевірено систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка спрямована на формування генерації, здатної відповідально здійснювати управлінську, науково-дослідницьку, проектно-пошукову, організаційно-планувальну, консультивативно-дорадчу, технологічно-регламентувальну, експертно-аудиторську, психолого-педагогічну та квалітологічну просвітницьку діяльність на різних рівнях управління в галузі 02 «Культура і мистецтво».

В роботі обґрунтовано авторську концепцію професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка визначає мету, термінологічний апарат, методологічні підходи, закономірності та сукупність загальних і специфічних принципів.

Строектовано зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища шляхом розроблених електронних (цифрових) навчально-методичних комплексів, методичних рекомендацій проектування електронних освітніх ресурсів для професійної підготовки майбутніх управлінців;

Практичні напрацювання, одержані в дисертаційному дослідженні, можуть знайти використання у процесі складання

навчальних планів, програм, підручників і навчальних посібників, педагогічних програмних засобів, розроблення методичних матеріалів, що забезпечують усі форми (очна, заочна, дистанційна) освітнього процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в ЗВО.

**Повнота викладу результатів в опублікованих працях.**

Основні результати дослідження опубліковані у 64 публікаціях автора, серед яких: 1 монографія, 1 стаття в колективній монографії, 15 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних, 6 статей – у наукових періодичних зарубіжних виданнях; 18 праць аprobacійного характеру, з них 15 – у збірниках матеріалів конференцій, 3 публікації додатково відображають наукові результати дисертації; 7 навчально-методичних посібників, 8 методичних рекомендацій, 1 електронний освітній ресурс, 4 свідоцтва про реєстрацію авторських прав.

Достовірність результатів підтверджується теоретичним обґрунтуванням проведеного дослідження, значною вибіркою респондентів, валідними методиками, поєднанням кількісного та якісного аналізу отриманих емпіричних даних.

Високо оцінюючи дисертацію, вважаємо за доцільне висловити окремі міркування, що виникли у процесі рецензування роботи й вимагають окремих уточнень і пояснення.

1. Схвалюючи використання авторкою інформаційно-освітнього середовища та авторських електронних ресурсів у ньому, відзначимо важливість долучення до такого середовища інших електронних освітніх ресурсів, що розташовані, зокрема, на відкритих освітніх платформах. Їх використання, вважаємо, наразі одним із важливих шляхів глобалізації українського освітнього простору та реалізації виокремлених у дослідженні інформаційного та інноваційного підходів.

2. У концепції дослідження йдеться про важливість «...формування соціо-інформаційної компетентності» (с.27), тлумачення якої на с.210 подається як «... багаторівнева конструкція, яка може бути концептуальною на різних рівнях через упровадження різних вимірів» (операційного і мотиваційного). Сприймаючи соціо-інформаційну компетентність майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності усе ж таки як здатність серед іншого до соціальної та інформаційної взаємодії, бачимо її як складову професійної компетентності менеджерів соціокультурної діяльності. А тому не

зрозумілою є позиція дослідниці щодо виокремлення саме цієї складової у контексті формування професійної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, про яку йдеться на с.309. Можливо варто було зосередити увагу лише на професійній компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

3. На стор.235 йдеться про виокремлені дослідницею 19 показників, які описані у додатках. При цьому вони узагальнені до трьох критеріїв, які деталізовано, і результати за якими статистично опрацьовано у розділі 5. Ці критерії винесені і у наукову новизну. Вважаю, що їх деталізація доцільною була б усі ж в основному тексті роботи, а їхня кількість зменшеною наполовину.

4. Вважаємо за потрібне зазначити про наявність у тексті роботи окремих помилок комп'ютерного набору (с.273, 293 і т.п.)

Висловлені зауваження, побажання і дискусійні думки не заперечують позитивної оцінки наукового рівня дисертації, що вносить певний вклад у розробку проблеми професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Отже, логіка дослідження, послідовність викладу та доказовість положень і висновків – це ті характеристики, які надають дисертаційному дослідженню цілісності, повноти, завершеності. Робота має теоретичне і практичне значення, оскільки отримані в дисертації результати та представлені узагальнення можуть використовуватись у процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

**Загальний висновок:** Дисертаційне дослідження Любарець Владислави Вікторівни «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища», є структурно завершеним фундаментальним самостійним, цілісним, міждисциплінарним дослідженням, яке містить нові, науково обґрунтовані результати в галузі теорії та методики професійної освіти, що в сукупності мають важливе соціально-культурне значення і є суттєвими для теорії і практики розвитку професіоналізму майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Докторська дисертація відповідає нормативним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (пп. 9, 10, 12-14), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від

24.07.2013 р. № 567 зі змінами, унесеними Постановами від 19.08.2015 р. № 656 та 30.12.2015 р. № 1159. За характером фактичного матеріалу, ступенем його кількісного і якісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів дослідження для педагогічної науки і практики, обґрунтованості висновків дисертація Любарець Владислави Вікторівни «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища», подана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (пп. 9, 10, 12–14), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами). Любарець Владислава Вікторівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

**Офіційний опонент:**

завідувач кафедри інформатики

СумДПУ імені А.С.Макаренка

доктор педагогічних наук, професор

О. В. Семеніхіна

